

Testament

Jan Splinter

editie N. de Pauw

bron

Testament. In: Instituut voor Nederlandse Lexicologie (samenstelling en redactie), *Cd-rom Middelnederlands*. Sdu Uitgevers/Standaard Uitgeverij, Den Haag/Antwerpen 1998.

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/spli008npau01_01/colofon.php

© 2012 dbnl

*Leest hierin wat ghenoechlix claer,
Wat in Hollant is ghesciet voerwaer.*

Van een sonderlinc testament.

- Hoe subtiler Grieke, hoe cloec van verstaen,
 Hoe doertogen clerck, hoe loser cortesaen,
 Hoe nauwe practiseerders van nauwen list,
 Nochtan op haer duimken slaet dic die kist
- 5 Die onnosel, het si somer of winter;
 Exempel, hoe dat Wouters soen, Jan Splinter,
 Te Delf hoe eerliken ende hoe excellent
 Ende costelic heeft gemaect zijn testament,
 Van enen armen man simpel vervaren,
- 10 Als ghi hebt ghehoert in hondert jaren.
 Dese Jan voerseit, als ic vernam,
 Was rentemeester te Delf ende ten Sciedam
 In twee susterhusen, dat is waer,
 Daer hi eerlick diende menich jaer
- 15 Had hi anders gedient mit ontrouwen,
 Licht ten einde hi hadde meer behouwen.
 Doer die vrienden heef zijns overgebracht
 Ende voer den ouden man qualic gewacht.

- Hierom, als hi began te vertragen
20 Ende hem anquamen die oude daghen,
Rust ende gemack was al sijn begaert;
Mer, waer hi quam, hi was onwaert.
Wie oudt is ende arm van goede,
Waer hi comt, men wort sijns moede,
25 Hoe heiliger cloesters, hoe beter gespresen;
Brenghi wat, ghi sult wellecoem wesen;
Mer, hebdi niet, als ghi hier hoert,
Elc sal u wisen tot den anderen voert,
Ghelijc al dese twee cloesters deden.
30 Des was Jan Splinter qualic te vreden;
Den trouwen dienst van hem te voren
Was seer vergheten ende al verloren.
Een wonderlic influencie viel hem in;
Wie mocht die brenghen in sinen sin?
35 Hi docht: "Ic ben arm ende oudt van daghen,
Een verdroncken calf is goet te waghén.
Ic wil tAntwerpen trecken doer mijn misval
Om een comanscap te doen, taventuer ist al"

- Hi reysde daerheen, sijt seker des;
40 Hi hadde der gulden, het si vijf of ses.
Een coffer heeft hi eerst ghecocht,
Met drie slotelen daeraen ghewrocht;
Voert heeft hi gecoht, wien dat wondert,
Een deel lecpenningen omtrent seven hondert.
- 45 Hi quam te Sciedam, int cloester te rasten,
So wellecoem als den eersten dach in den vasten;
Die hier voermaels eerlic was onthaelt,
Men scencte hem bier, half verscaelt;
Elcke suster sach hem an over een side:
- 50 Men wijsde hem te bedde in corten tide.
Hi sprac: "Och! suster Luyt ende suster Griet,
Een grote kaers brenct, en laet des niet.
Ic heb wat van Antwerpen gebracht,
Dat ic moet rekenen desen nacht."
- 55 Si brachten een kaers, si en was niet cleyn,
Ende sloten die camer; hi bleef alleyn.

- Daer heeft hi sijn coffer ontsloten
 Ende die penninghen op die tafel gescoten;
 Daer ginc hi liggen tellen ende sammelen,
 60 Dese penninghen clincken ende verrammelen:
 "Ses hondert gulden, dat is waerheydt bloot,
 Maken even juyst hondert pont groot;
 Ende noch XXX Rinsce gulden leg ic daer,
 Die maken vijf pont groot, dat is waer;
 65 Ic en hoerde noyt van sulcke practiken."
 Doer een split sach een suster kiken
 Ende hoerde van den penningen dat geclanc;
 Si liep voer die mater eer yet lanc:
 "Och, mater, coemt kiken harde scier
 70 Hoeveel gulden heeft Jan Splinter hier."
 Die mater quam sien doer tselve gat.
 Dese cronenriders, desen costeliken scat
 Streeck hi haestelic in die kiste,
 Gelikerwijs of hi nargent of en wiste;
 75 Dat licht dede hi uut, hi ginc slapen mittien;

Hi dacht: "Adieu, gi en hebt my niet gesien;
 Des morgens wil ic van den susteren sceiden."
 Elc sprac: "Heer rentmeester, gi moet beiden."
 Men dede hem daer dat beste sier,
 80 Wat hi begheerde, wijn, vleis of bier,
 Ende baden hem alle, jonc ende oude,
 Dat hi daer vriendelic bliven soude;
 Mer, want hi te Delf meest opgevoet is,
 So ist vogelkijn garen daer gebroet is;
 85 Hi woude na Delf, hi had die mater
 Dat si dat coffer metten cater
 Wel wilde bewaren ende bevrien;
 Mer die slotelen hielt si bi horen sien.
 Alst die pater ende mater te Delt vernamen
 90 Van den susters, die van Sciedam quamen,
 Dat hi daer sulken scat hadde ghelaten,
 Men dede hem vrientscap boven maten;
 Ende begonden teghen malcander te kiven
 Bi wien dat Jan Splinter soude bliven.

- 95 Si spraken te Delf dat si die naeste waren,
Want hi hadder meest gewoent al sijn jaren.
Sijn coffer wort gehaelt in corten ty;
Te Delf en was niemant liever dan hy.
Hi gaf die mater dat coffer in haer bewaer.
- 100 Men dede hem guetlic menich jaer
Van spise, van dranc, avonts ende noen,
Van wambuys, hosen, cleder ende scoen!
Sijn bedde wort hem verwarmt alle nacht
Om den costeliken scat, die hi daer bracht.
- 105 Nu wil ic voertscriven sijn testament:
Die testamentoers waren wel sufficient.
Ende abel genoeg van haer practike.
Om een financi voer een gans conincrike,
Mer voer Gode moet hi sijn gecroent
- 110 Die den rechten hoenre heeft ghehoent.
Meester Mathijs, notarius ende raet,
Testamentoer ende in den rechten licenciaet,
Van Jan Splinter versoect met minnen

- An noch twee paters te Delf binnen,
115 Ende maect se testamentoers met hem beyen,
Om dese IJ cloesters vriendelic te sceien.
Dese cloesters hebben elcx een slotel ontfangen;
Ende, wanneer zijn maenstont waer begangen,
So souden si dat gelt, alst was redelick,
120 Den twee cloesters deilen vredelick.
Hierna quam die tijt dat die doot,
Diet al verslint, ist cleyn ende groot,
Jan Splinter haelde van deser aerden.
Hi wort begraven met groter waerden;
125 Vigely met IX lessen, dofficij daeran
Met toersen ende kersen wort rikelic gedaen.
Nu, als die maenstont was gheleden,
Sijn si versaemt te Delf in der steden;
Een costelike maeltijt lieten si bereiden.
130 Die testamentoers tot malcander seiden:
"Om dit gelt te deilen op desen daghe,
Ons waer noot die provisoer uuten Hage,
Eer wi ontslyuten dese kiste,

- Want, of wi quamen in enighen twiste,
135 Dat soude hi wel middelen als een overman."
Nu tslot, die provisoer quam hier bi ende an;
Hi hoepte, si souden hem den arbeit lonen
Met eenen tabbert van XX cronen.
Dat coffer wort gehaelt in corten tye,
140 Ende oeck die slotele alle drie.
Als men dat coffer ontsloten open,
Si waren allen in groter hopen;
Si snacten na tghelt ende goet,
Ghelijc den visch na twater doet;
145 Mer haer vroecht, wat wildi meer,
Is op een cort verwandelt seer.
Si saten recht gelijc een bruyt ten offer.
Een cruys wort geslegen over dat coffer.
"In nomine Patris et Filij et Spiritus Sancti"
150 Sprac Meester Matijs, notarius, voer;
"Amen!" so antwoerde die provisoer.

- Sijn hant woude hi steken daerin;
Die notarius sprac met eenen grammen sin:
"Hant uut! hoewel dattet die provisoer is,
155 Sub pene excomicationis majoris!"
Die haesticheit dede hem seer dolen;
Hi bevalt, diet hem soude hebben bevolen.
Enen groten budel wort daer ontsloten
Ende die penningen opter tafelen geschoten.
160 Doer eenen bril sach die notarius daer:
"Och, dat is een scoen hoep gelts, voerwaer!"
Die provisoer hadde goet verstant;
Hi nam der penningen drie of vier in sijn hant;
Hi sprac: "Dese gulden sijn van gouden roet;
165 Men coopt er wel hondert om IJ groot."
Elck segende hemselves mit een cruys;
In Hollant en was nye volc also confuys,
Ja, die so abel waren ende van scalker list;
Si saten recht of hem die meri had bepist.
170 Si mochten wel seggen: "tWas een plage."
Al hadden se scapen gehoet al haer dage,

Si souden te wijs sijn ende veel te vroet
Hoe een arm man sou hebben so groten goet.
Si wouden malcander met eeden dwinghen
175 Dat ment nimmermeer uut en soude bringen.
Die provisoer, die eerbaer heer,
Sprac: "Dat en doe ick nemmermeer;
Het is waert te stellen in die cronike."
Nu, mijn conclusi merct, arm ende rijcke:
180 "Die den heren dient, of den vrouwen,
Peynst altijt om die daghen die ouwen;
So wie veel penningen spaert ende vergaert,
Waer hi coemt, hi is lief ende waert."
Al hadde Jan Splinter dit gheluck,
185 Daer souder wel dusedent bliven in den druc
Eer hem dese aventuere soude ghevallen.
Adieu, God gracie bewaer ons allen!
Amen.
Delf in Hollant.